

A-FINSKA I ÅRSKURS 9 – Utvärdering av lärresultat våren 2021

Utgiven av Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU)

Författare Carola Åkerlund, Jukka Marjanen & Elina Peltola

Sammandrag

I april 2021 utvärderade Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) lärresultaten i A-finska bland elever i årskurs 9 i den grundläggande utbildningen. I utvärderingen deltog 2 492 elever från 38 svenskspråkiga skolor i Finland. I utvärderingen deltog 1 471 elever som studerar finska som andra inhemska språk (finska) och 1 021 elever som studerar enligt den modersmålsinriktade lärokursen (mofi).

Syftet med utvärderingen är att kartlägga hur väl eleverna uppnått målen för läroplansgrunderna (LP 2014) i läroämnet finska i slutet av den grundläggande utbildningen. Syftet är också att ge information om jämlikheten inom utbildningssystemet.

Utvärderingen genomfördes på en digital plattform våren 2021. Fokus låg på två delområden: förmåga att tolka texter och förmåga att producera texter. För bägge lärokurserna utarbetades skilda utvärderingar. I anknytning till utvärderingen insamlades även information om bland annat elevernas språkbakgrund, användning av finska på fritiden och läsvanor. I utvärderingen granskas även hur kunskaperna har utvecklats från årskurs 6 då en del av eleverna hade redan deltagit i utvärderingen i A-finska i årskurs 61. Kunskapsutvecklingen presenteras i en separat rapport.

Resultatet granskades ur tre olika synvinklar: region, kommunens språkprofil och elevens kön. Skolorna som deltog i utvärderingen delades in i två regioner: Södra Finland (Södra Finlands regionsförvaltningsområde) och Västra Finland (Sydvästra Finlands och Västra och Inre Finlands regionförvaltningsområde). Kommunerna delades in i fyra grupper på basen av kommunens svenskhetsgrad:

- 1) finskspråkiga kommuner där antalet svenskspråkiga är under 10 %,
- 2) finskt-svenskt tvåspråkiga kommuner där antalet svenskspråkiga ligger mellan 11–50 %,
- 3) svenskt-finskt tvåspråkiga kommuner där antalet svenskspråkiga ligger mellan 51–80 % och
- 4) svenskspråkiga kommuner där antalet svenskspråkiga är över 80 %.

Helhetsresultatet

Med helhetsresultat menas det genomsnittliga resultatet i alla utvärderingens uppgifter. Helhetsresultatet presenteras enligt en standardiserad skala, som används i internationella PISA-utvärderingar. Det nationella genomsnittet ställdes på femhundra (500) poäng. Detta betyder att en elev med genomsnittliga kunskaper får 500 poäng.

Eleverna som läser lärokursen i finska kommer från olika språkliga miljöer och de stora skillnaderna i resultaten syns i kommuner med olika språkprofiler. Resultatet bland eleverna som bor i finskspråkiga och finskt-svenskt tvåspråkiga kommuner i Södra Finland är klart över medeltalet (584 resp. 529 poäng). Resultatet i de övriga tvåspråkiga kommunerna i samplet ligger strax under genomsnittet (479–498 poäng). I de svenskspråkiga kommunerna är resultatet klart sämre (420 poäng). Skillnaden mellan resultaten i finskspråkiga kommuner och i svenskspråkiga kommuner är statistiskt signifikant och stor.

Bedömningen i skolorna är inte jämlik i lärokursen i finska. Elever med samma resultat i utvärderingen har olika vitsord. De största skillnaderna mellan resultat och vitsord finns hos de starka eleverna. Elever som nått 600 poäng i utvärderingen har i den ena skolan vitsordet 8 och i den andra skolan vitsordet 10.

Elever som läser lärokursen i mofi bor i finskspråkiga, finskt-svenskt tvåspråkiga och svenskt-finskt tvåspråkiga kommuner. Eleverna i finskspråkiga kommuner har ett resultat som är över medeltalet i samplet (523 poäng). Regionala skillnaderna i de tvåspråkiga kommunerna är små. En skillnad i resultaten finns mellan elever i finskspråkiga kommuner och svenskt-finskt tvåspråkiga elever (523 resp. 466 poäng). Skillnaden är statistiskt signifikant och medelstor.

Bedömningen är inte jämlik i lärokursen i mofi. Särskilt bedömningen av svagare eleverna skiljer sig från varandra. En elev med 350 poäng har i den ena skolan fått i genomsnitt vitsordet 6+ och i den andra skolan vitsordet 8.

Centrala resultat i finska

Tolkningsuppgifterna

Det finns en tydlig skillnad i resultatet mellan skolorna i de finskspråkiga kommunerna och i de svenskspråkiga kommunerna. Skolorna i de finskspråkiga och finskt-svenskt tvåspråkiga kommunerna i Södra Finland har de bästa resultaten. I de finskt-svenskt tvåspråkiga kommunerna är resultatet lite bättre i Södra Finland än i Västra Finland. I de svenskt-finskt tvåspråkiga kommunerna är resultatet ungefär lika oberoende av region. De svagaste resultaten finns i de svenskspråkiga kommunerna vilka alla är belägna i Västra Finland.

I hörförståelse nådde 77 resp. 61 procent av eleverna i de mer finskspråkiga kommunerna i Södra Finland kunskapsnivån för goda kunskaper (B1.1) eller högre. Motsvarande procenttal i de svenskspråkiga kommunerna var 13. I de övriga skolorna i de tvåspråkiga kommunerna nådde 31–39 procent av eleverna kunskapsnivån B1.1 eller högre.

I läsförståelse nådde 68 procent av eleverna i de finskspråkiga kommunerna i Södra Finland kunskapsnivån för goda kunskaper (B1.1) eller högre. I Södra Finland i de finskt-svenskt tvåspråkiga kommunerna nådde 49 procent nivån B1.1 medan i de svenskt-finskt tvåspråkiga kommunerna var motsvarande procenttal 27. I Västra Finland i de tvåspråkiga kommunerna nådde 16–18 procent av eleverna nivån B1.1. I de svenskspråkiga kommunerna nådde endast fem procent av eleverna denna nivå.

De produktiva uppgifterna

Spridningen i resultatet i de muntliga uppgifterna är stor. I alla kommunprofiler finns både svaga och goda resultat. I muntlig produktion är resultatet i de mer finskspråkiga kommunerna gott då över hälften av eleverna nådde kunskapsnivån för goda kunskaper A2.2 i de båda uppgifterna. I de övriga tvåspråkiga kommunerna varierar resultatet. I den första uppgiften var resultatet klart bättre än i den andra. I skolorna i de svenskspråkiga kommunerna var resultatet svagt, då i genomsnitt endast drygt 10 procent av eleverna nådde kunskapsnivån för goda kunskaper och drygt hälften av elever har i genomsnitt svaga resultat (A1.2 eller lägre) i de muntliga uppgifterna.

I de skriftliga uppgifterna finns även stora variationer i resultatet i de olika kommunprofilerna. De bästa resultaten finns i de finskspråkiga kommunerna även om antalet elever med goda resultat är lågt. I den första uppgiften nådde i genomsnitt 19 procent och i den andra 14 procent av eleverna kunskapsnivån för goda kunskaper (A2.2). I de svenskspråkiga kommunerna stannar en stor andel av eleverna i de båda uppgifterna på nivån A1.2 eller lägre (72 resp. 70 %).

Sambandet mellan bakgrundsvariabler och resultatet

Elever som planerar att fortsätta i gymnasiet har bättre resultat i utvärderingen än de elever som planerar yrkesutbildning. Skillnaden i resultaten är statistiskt signifikant och medelstor. Det finns ett samband mellan elevernas resultat och deras inställning till finska och skolarbetet. Största skillnaderna finns i kunnandet. Den fjärdedel av eleverna som upplever att de behärskar finska har i genomsnitt fått 78,2 poäng mer än de elever som upplever att de inte gör det. Skillnaderna är statistiskt signifikant och medelstor.

Även elevens språkanvändning på fritiden har ett samband med resultatet. Det finns en signifikant skillnad i utvärderingsresultatet mellan elever som talar svenska och elever som talar finska med familjen och med kompisarna. Resultatet visar att de elever som använder mer finska i hemmet och på fritiden har bättre resultat än de elever som använder enbart svenska. De elever som talar finska med familjen hade i genomsnitt 73.4 poäng bättre resultat än de elever som talar enbart svenska hemma. De elever som talar finska med sina kompisar hade i genomsnitt 48.5 poäng mer än de elever som talar enbart svenska med sina kompisar.

Centrala resultat i mofi

Tolkningsuppgifterna

Resultatet i tolkningsuppgifterna är mycket gott. Skillnaderna i resultaten i de olika kommunprofilerna är små. Pojkarna har i genomsnitt en aning sämre resultat än flickorna. I både hörförståelse och läsförståelse nådde i genomsnitt 76 procent av eleverna kunskapsnivån för goda kunskaper B1.2 eller högre. I hörförståelse nådde en fjärdedel av eleverna till och med nådde upp till kunskapsnivån B2.1. I läsförståelse nådde 16 procent av eleverna motsvarande kunskapsnivå.

De produktiva uppgifterna

I delområdet muntlig produktion fanns två muntliga uppgifter. Det finns en klar skillnad mellan resultaten i de finskspråkiga och svenskspråkiga kommunerna i muntlig produktion. Det bästa resultatet finns i de finskspråkiga kommunerna i Västra Finland då i genomsnitt 58 resp. 75 procent av eleverna når kunskapsnivån för goda kunskaper i de muntliga uppgifterna. I Södra Finland nådde 49 resp. 62 procent av eleverna i denna kommunprofil motsvarande nivå. I de finskt-svenskt tvåspråkiga kommunerna är resultatet ungefär lika i båda regionerna (drygt 40 resp. cirka 40 %). I de svenskt-finskt tvåspråkiga kommunerna når 24 resp. 35 procent av eleverna kunskapsnivån för goda kunskaper i de muntliga uppgifterna.

Resultatet i skriftlig produktion är sämre än i muntlig produktion. I hela samplet når i genomsnitt en fjärdedel av eleverna kunskapsnivån för goda kunskaper (B1.2). Det finns både utmärkta resultat där eleverna når till och med upp till kunskapsnivån B2.1 och svaga resultat där eleverna presterar på kunskapsnivån A2.1 eller lägre. Flickorna har i genomsnitt bättre resultat än pojkarna (734 resp. 694 poäng). Även i de skriftliga uppgifterna har skolorna i de finskspråkiga kommunerna i Västra Finland det bästa resultatet då i genomsnitt cirka en tredjedel av eleverna når kunskapsnivån för goda kunskaper.

Sambandet mellan bakgrundsvariabler och resultatet

Elever som planerar att fortsätta i gymnasiet har bättre resultat i utvärderingen än de elever som planerar yrkesutbildning. Skillnaden i resultaten är statistiskt signifikant och för flickor medelstor (535 resp. 457 poäng) och för pojkar stor (504 resp. 396 poäng). Elevernas inställning till läroämnet är i genomsnitt lika i alla kommunprofiler men det finns variationer elever emellan. Den fjärdedel av eleverna som har den minst positiva inställningen till skolarbetet fick i genomsnitt 38,9 poäng mindre än den fjärdedel av eleverna som har den mest positiva inställningen.